

(Pielikums Nr.1
tieslietu ministra
2007.gada 25. oktobra
rīkojumam Nr.1-1/471)

**Juridiskās palīdzības administrācijas darbības stratēģija
2007. –2009. gadam**

Rīga, 2007

Satura rādītājs

Ievads	3
1. Informatīvā daļa	4
1.1. Juridiskās palīdzības administrācijas virsmērķis	4
1.2. Juridiskās palīdzības administrācijas kompetence un darbības pilnvarojums	4
1.3. Juridiskās palīdzības administrācijas darbības vides izvērtējums	5
1.3.1. Valsts nodrošinātā juridiskā palīdzība	5
1.3.2. Valsts kompensācijas cietušajiem	9
1.4. Juridiskās palīdzības administrācijas administratīvās uzbūves un personāla raksturojums	11
1.4.1. Juridiskās palīdzības administrācijas organizatoriskās struktūras raksturojums ..	11
1.4.2. Juridiskās palīdzības administrācijas personāla raksturojums	12
1.5. Juridiskās palīdzības administrācijas vidējā termiņa prioritātes	13
1.5.1. Līdzekļu, kas paredzēti valsts nodrošinātajai juridiskajai palīdzībai, apsaimniekošana	15
1.5.2. Līdzekļu, kas paredzēti valsts kompensācijām cietušajiem, apsaimniekošana	16
2. Juridiskās palīdzības administrācijas īstenotās budžeta programmas	18
2.1. Budžeta programma "Tiesu sistēma"	18
2.1.1. Situācijas raksturojums	18
2.1.2. Normatīvie akti un politikas dokumenti programmas darbības jomā	19
2.1.3. Programmas mērķi	20
2.1.4. Paredzamie programmas politikas un darbības rezultāti vidējam termiņam	21
2.1.4.1. Paredzamie programmas politikas rezultāti	21
2.1.4.2. Paredzamie programmas darbības rezultāti	21
2.1.5. Jaunās politikas iniciatīvas	22
2.1.6. Izstrādājamo politikas dokumentu un tiesību aktu projekti	22
2.1.7. Programmas ieviešanas instrumenti un sistēma	23
2.1.8. Budžeta programmas finansējums	24
2.2. Budžeta programma „Kriminālsodu izpilde”	25
2.2.1. Situācijas raksturojums	25
2.2.2. Normatīvie akti un politikas plānošanas dokumenti programmas darbības jomā ..	26
2.2.3. Programmas mērķi	26
2.2.4. Paredzamie darbības rezultāti vidējam termiņam	27
2.2.5. Jaunās politikas iniciatīvas	27
2.2.6. Izstrādājamo politikas dokumentu un tiesību aktu projekti	28
2.2.7. Programmas ieviešanas instrumenti un sistēma	28
2.2.8. Budžeta programmas finansējums	29
3. Pielikumi	30
3.1 Jaunās politikas iniciatīvas prioritārā secībā	30
3.2. Izstrādājamo politikas dokumentu un normatīvo aktu projekti	31
3.3. Juridiskās palīdzības administrācijas struktūras shēma	32

Ievads

"Juridiskās palīdzības administrācijas (turpmāk – administrācija) darbības stratēģija 2007. – 2009.gadam" (turpmāk – stratēģija) ir vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments, kas izstrādāts saskaņā ar Ministru kabineta 2002. gada 12. marta noteikumu Nr. 111 "Ministru kabineta kārtības rullis" 2.6. apakšnodaļā noteiktajām prasībām un ir balstīts uz Ministru kabineta 2005. gada 15. novembra noteikumos Nr. 869 „Juridiskās palīdzības administrācijas nolikums” (turpmāk – nolikums) noteiktajām funkcijām un uzdevumiem.

Stratēģija izstrādāta atbilstoši aktualizētajā Tieslietu ministrijas darbības stratēģijā 2007. – 2009.gadam (turpmāk – TM stratēģija) noteiktajiem mērķiem, darbības virzieniem, kā arī, lai efektīvi izpildītu Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likumā, likumā „Par valsts kompensāciju cietušajiem” un nolikumā noteiktās funkcijas un uzdevumus, kā arī īstenotu politikas plānošanas dokumentos noteiktos mērķus.

Ņemot vērā administrācijas darbības ārējo vidi, mērķauditoriju, tās līdzšinējo darbību un administratīvo kapacitāti, stratēģijā tiek analizēti tie darbības virzieni, kas saistīti gan ar esošo uzdevumu izpildi, gan attiecīgu darbību veikšanai nepieciešamo cilvēku un finanšu resursu plānošanu.

1. Informatīvā daļa

1.1. Juridiskās palīdzības administrācijas virsmērķis

Administrācijas virsmērķis ir nodrošināt maznodrošināto un trūcīgo personu, kā arī personu, kurām ir īpaša situācija, īpašuma stāvoklis un ienākumu līmenis, kas liedz nodrošināt savu tiesību aizsardzību, pieeju taisnīgai tiesas aizsardzībai, nodrošinot valsts garantētu atbalstu juridiskās palīdzības saņemšanai un izveidot taisnīgu un atbilstošu valsts kompensācijas mehānismu noziedzīgos nodarījumos cietušajiem.

1.2. Juridiskās palīdzības administrācijas kompetence un darbības pilnvarojums

Saskaņā ar Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likumu, likumu „Par valsts kompensāciju cietušajiem” un nolikumu administrācija ir tieslietu ministra pakļautībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kas apsaimnieko administrācijai piešķirtos valsts budžeta līdzekļus, kas paredzēti valsts nodrošinātajai juridiskajai palīdzībai (turpmāk – juridiskā palīdzība) un valsts kompensācijām cietušajiem.

Administrācija veic šādus uzdevumus:

- izskata personu iesniegumus valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumam;
- izskata personu iesniegumus valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sniedzēja statusa iegūšanai un slēdz juridiskās palīdzības līgumus ar personām, kuras saskaņā ar Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likumu var būt par juridiskās palīdzības sniedzējiem;
- izmaksā juridiskajai palīdzībai paredzētos līdzekļus juridiskās palīdzības sniedzējiem;
- nodrošina valsts budžeta līdzekļu piedziņu, kas piešķirti juridiskās palīdzības nodrošināšanai Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likumā noteiktajos gadījumos;
- izveido un uztur juridiskās palīdzības reģistru;
- likumā „Par valsts kompensāciju cietušajiem” noteiktajā kārtībā izmaksā valsts kompensāciju cietušajiem;
- nodrošina valsts budžeta līdzekļu, kas izmaksāti valsts kompensācijās cietušajiem, piedziņu likumā „Par valsts kompensāciju cietušajiem” noteiktajos gadījumos;
- izveido un uztur valsts kompensācijas reģistru;
- sagatavo un iesniedz Tieslietu ministrijā pārskatus, priekšlikumus un ieteikumus par administrācijas darbību;

- nodrošina iesniegumu, priekšlikumu un sūdzību izskatīšanu un personu pieņemšanu normatīvajos aktos par iesniegumu, priekšlikumu un sūdzību izskatīšanas kārtību, kā arī administratīvo procesu regulējošajos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā;
- sagatavo un normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā sniedz priekšlikumus par normatīvajos aktos un politikas plānošanas dokumentos paredzēto pasākumu īstenošanai un iestādes uzdevumu veikšanai nepieciešamo finansējumu no valsts budžeta;
- informē sabiedrību par administrācijas darbību, apkopo un sniedz statistiskas datus par funkciju izpildes rezultātiem rādītājiem.
- sadarbojas ar valsts pārvaldes iestādēm, pašvaldības iestādēm, nevalstiskajām organizācijām un citu valstu kompetentajām iestādēm un starptautiskajām organizācijām;

1.3. Juridiskās palīdzības administrācijas darbības vides izvērtējums

Saskaņā ar Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likumu, likumu „Par valsts kompensāciju cietušajiem” un nolikumu pastāv divi darbības virzieni, kas nodrošina administrācijai deleģēto funkciju un uzdevumu īstenošanu:

- 1) nodrošināt maznodrošināto un trūcīgo personu, kā arī personu, kurām ir īpaša situācija, īpašuma stāvoklis un ienākumu līmenis, kas liedz nodrošināt savu tiesību aizsardzību, pieeju taisnīgai tiesas aizsardzībai;
- 2) izveidot taisnīgu un atbilstīgu valsts kompensācijas mehānismu noziedzīgos nodarījumos cietušajiem.

1.3.1. Valsts nodrošinātā juridiskā palīdzība

Administrācijas darbība vērsta uz tiesiski vismazāk aizsargāto un sociāli jūtīgāko sabiedrības daļu, proti, personām, kuras ir ieguvušas maznodrošinātas vai trūcīgas personas statusu, kā arī personām, kurām ir īpaša situācija, īpašuma stāvoklis un ienākumu līmenis, kas liedz nodrošināt savu tiesību aizsardzību, pieeju taisnīgai tiesas aizsardzībai, piemēram, tie ir nepārvaramas varas gadījumi vai no personas neatkarīgi apstākļi. Par īpašu personas situāciju uzskata arī gadījumu, kad persona atrodas pilnā valsts vai pašvaldības apgādībā.

Lai nodrošinātu personu tiesiskās aizsardzības apjomu, kā arī ievērotu tiesību normas, kas izriet no Eiropas Padomes 2003. gada 27. janvāra direktīvas 2002/8/EK par to, kā uzlabot tiesu pieejamību pārrobežu strīdos, nosakot kopīgos obligātos noteikumus attiecībā uz juridisko palīdzību šādos strīdos, juridiskā palīdzība tiek piešķirta maznodrošinātām un trūcīgām personām, ja to īpašuma stāvoklis un ienākumu līmenis liedz nodrošināt savu tiesību aizsardzību. Juridiskā palīdzība tiek sniegta Latvijas pilsoņiem, nepilsoņiem, bezvalstniekiem, Eiropas Savienības dalībvalstu un citu valstu pilsoņiem, kas

tiesiski uzturas Latvijā, kā arī patvēruma meklētājiem, bēgļiem un personām, kurām likumā noteiktajā kārtībā piešķirts alternatīvais statuss.

Būtiskākās problēmas:

- Nepietiekams juridiskās palīdzības sniedzēju skaits un juridiskās palīdzības sniedzējiem noteiktais samaksas apmērs

Uz 2007.gada 1.augustu noslēgto juridiskās palīdzības līgumu skaits (107) ar juridiskās palīdzības sniedzējiem nav uzskatāms par pietiekamu, lai nodrošinātu personas tiesības uz taisnīgu tiesas aizsardzību. Tāpat Latvijas juristu aprindās reti sastopams *pro bono* juridiskās palīdzības institūts. Sniedzot ārpusstiesas juridisko palīdzību, kā arī juridisko palīdzību civillietās, administratīvajās un krimināllietās, būtu nepieciešams noslēgt juridiskās palīdzības līgumus ar vismaz 250 juridiskās palīdzības sniedzējiem. (Patlaban juridiskās palīdzības līgumi ir noslēgti ar 96 zvērinātiem advokātiem, 2 zvērinātu advokātu palīgiem, 9 juristiem ¹).

Nav pietiekami pieejama valsts nodrošinātā juridiskā palīdzība reģionos. Atsevišķos rajonos juridiskās palīdzības līgumi noslēgti tikai ar vienu advokātu (Cēsīs, Ludzā, Saldū). Daļēji tas saistīts ar to, ka dažos rajonos ir maz praktizējošo advokātu (piemēram, Gulbenes rajonā – 4, Dobeles rajonā – 3, bet Alūksnes rajonā tikai – 1)². Juridiskās palīdzības sniedzēji norāda, ka ar administrāciju noslēgto līgumu nepietiekamā skaita viens no galvenajiem iemesliem ir zemā samaksa par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sniegšanu. Tādējādi secināms, ka juridiskās palīdzības sniedzējiem noteiktais samaksas apmērs par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sniegšanu ir būtiskākais ietekmējošais faktors viņu ieinteresētībai aktīvi iesaistīties valsts apmaksātās juridiskās palīdzības sniegšanā. Tieslietu ministrijā izveidotā valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības reglamentējošo normatīvo aktu analīzes un pilnveidošanas darba grupa strādā pie samaksas jautājumu pilnveidošanas. Tajā administrācija sniedza savus priekšlikumus, kā arī informēja par praksē konstatētajām problēmām un juridiskās palīdzības sniedzēju paustajiem viedokļiem. Turklāt administrācijai normatīvajos aktos nav noteiktas pilnvaras uzlikt par pienākumu advokātiem uzņemties valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sniegšanu krimināllietās, jo administrācijas sadarbība ar advokātiem ir balstīta uz labprātīgas vienošanās principa, noslēdzot juridiskās palīdzības līgumu. Neapmierinošas sadarbības rezultāta sekas ir noslēgtā līguma laušana. Vienīgi Latvijas Zvērinātu advokātu padomei (turpmāk – LZAP) normatīvajos aktos ir noteiktas tiesības uzdot advokātam veikt valsts apmaksātu aizstāvību vai pārstāvību kriminālprocesā un noteikta kompetence par likumu un citu normatīvo aktu pārkāpšanu ierosināt disciplinārlietu pēc personu sūdzībām vai pašas iniciatīvas.

¹ Noslēgto juridiskās palīdzības līgumu skaits uz 2007.gada 1.augustu

² Sk.:Latvijas zvērinātu advokātu padomes interneta mājas lapā ievietoto advokātu sarakstu: <http://www.advokatura.lv/?open=advokati&lang=lat>

Ministru kabineta 2005.gada 27.septembra noteikumu Nr.727 "Noteikumi par advokāta samaksu par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sniegšanu kriminālprocesā un samaksas kārtību" izstrādes gaitā notika konsultācijas ar LZAP, kura projektu neatbalstīja. Tieslietu ministrijā 2006.gada 23.maijā tika iesniegts Latvijas Zvērinātu advokātu kopsapulcē pieņemtais lēmums, ar kuru tika pausts viedoklis, ka ir nepieciešams būtiski paaugstināt samaksas apmēru vairākiem sniegtās juridiskās palīdzības veidiem.

Ar samaksu saistītie jautājumi regulāri tiek skatīti LZAP sēdēs, kā arī tika apspriesti 2007.gada 27.aprīļa advokātu kopsapulcē. LZAP priekšsēdētājs J.Grīnbergs kopsapulcē norādīja, ka samaksa par juridisko palīdzību, kas ir noteikta Ministru kabineta 2006. gada 6. novembra noteikumos Nr. 920 „Noteikumi par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības veidiem, maksimālo stundu skaitu, samaksas apmēru un kārtību”, pilnībā vēl nevar apmierināt advokātus, tomēr salīdzinot ar iepriekšējo normatīvo aktu (MK 27.09.2005. noteikumi Nr.727) „sperts diezgan plats solis uz priekšu”.³

Tādējādi turpināms darbs pie valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības samaksas sistēmas pilnveidošanas.

- Nepilnības normatīvo aktu sistēmā

Pamatojoties uz esošo regulējumu, jāmeklē risinājums, kā nodrošināt aizstāvja dalību kriminālprocesā. Jāmeklē arī iespējas, kā piesaistīt juridiskās palīdzības sniedzēju nevis uz juridiskās palīdzības līguma pamata, bet lai šāda tiesību nodrošināšana juridiskās palīdzības sniedzējam būtu saistoša un arī pašu procesu padarītu mazāk birokrātisku un optimālāku. Kā viens no iespējamajiem risinājuma modeļiem – LZAP uzticēt koordinējošo lomu aizstāvības organizēšanā. Pašlaik pastāv vairākas pretrunas starp Kriminālprocesa likuma un Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likuma normām obligātās aizstāvības gadījumos.

1) No Kriminālprocesa likuma un Valsts nodrošinātā juridiskās palīdzības likuma regulējuma viennozīmīgi neizriet, ka institūcija, kurai uzticēta juridiskās palīdzības nodrošināšana kriminālprocesā, ir administrācija. Līdz ar to praksē pastāv problēma, ka procesa virzītājs vēršas administrācijā, lūdzot nodrošināt personām, kurām ir tiesības uz aizstāvību, valsts nodrošinātu aizstāvību kriminālprocesā. Savukārt administrācija saskaņā ar pašreizējo normatīvo regulējumu nevar nodrošināt aizstāvja norīkošanu kriminālprocesā, bet vēršas LZAP ar ierosinājumu, izmantojot LZAP noteikto kompetenci, nodrošināt advokātu aizstāvības veikšanai.

2) Procesā virzītājam praksē pastāv problēmas nodrošināt aizstāvi kriminālprocesā (piemēram, advokāts atsakās sniegt valsts nodrošināto juridisko palīdzību kriminālprocesā attiecīgajā laikā, atsaucoties uz aizņemtību citās lietās vai cita iemesla dēļ; advokāti nelabprāt sadarbojas zemās samaksas dēļ).

³ Sk.: Grīnbergs J. Attieksme pret advokatūru mainās uz labo pusi: Jurista Vārds, 2007.15.maijs, nr.20(473)

Atsaucoties uz minēto, nepieciešams noteikt optimālu un savlaicīgu advokātu aicināšanas kārtību kriminālprocesā ar mērķi savlaicīgi nodrošināt personai likumā paredzētās tiesības uz advokāta sniegto juridisko palīdzību kriminālprocesā, ņemot vērā Kriminālprocesa likumā noteiktās personu tiesības uz aizstāvību kriminālprocesā, jau pašreiz normatīvajos aktos noteikto LZAP kompetenci un pastāvošo zvērinātu advokātu vecāko institūtu, administrācijas darbības mērķi, noteiktās funkcijas un uzdevumus, kā arī izvērtējot juridiskās palīdzības līguma slēgšanas nozīmi ar administrāciju valsts apmaksātās aizstāvības vai pārstāvības nodrošināšanai kriminālprocesā. Tādējādi nepieciešams izdarīt grozījumus Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likumā, Kriminālprocesa likumā un Latvijas Republikas Advokatūras likumā.

- Iesnieguma valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumam izskatīšanas efektivitāte

Administrācijai noteikto mērķu sasniegšanai ir nepieciešams attīstīt sadarbības un kontroles mehānismu, lai nodrošinātu savlaicīgu un pietiekamu juridisko palīdzību. Tas būtu veicams ar pasākumiem, kas veicinātu iesnieguma valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumam izskatīšanu īsākā laikā, lēmuma par valsts nodrošināto juridisko palīdzību pieņemšanai un juridiskās palīdzības sniedzēja norīkošanas procesam, izvērtējot juridiskās palīdzības sniegšanas nepieciešamību un apjomu, kā arī uzlabojot sadarbību ar juridiskās palīdzības sniedzējiem.

- Sabiedrības nepietiekamā informētība par iespējām saņemt valsts nodrošināto juridisko palīdzību

Administrācija aktīvi darbojas sabiedrības informēšanā par juridiskās palīdzības saņemšanas iespējām un kārtību, tomēr ņemot vērā to, ka administrācija savu darbību ir uzsākusi nesen, proti, no 2006. gada 1. janvāra, nepieciešams palielināt sabiedrības informēšanas apjomu, jo ir gadījumi, kad persona vēršas administrācijā ar iesniegumu, kas nav pamatots un ir saistīts ar sociāla rakstura jautājumiem, kuru risināšana ir citu valsts vai pašvaldības iestāžu kompetencē.

Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likums paredz pašvaldību iesaisti informācijas par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības saņemšanu sniegšanā. Līdz ar to nepieciešams efektīvāk informēt pašvaldību iestādes par administrācijas kompetenci un tām Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likumā noteikto pienākumu sniegt personām, kuru dzīvesvieta ir konkrētās pašvaldības teritorijā, informāciju par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījuma veidlapas aizpildīšanu un tam pievienojamajiem dokumentiem. Tādējādi pašvaldībā persona saņemtu informāciju, kuras iestādes ir kompetentas attiecīgās problēmas risināšanā, novēršot nepamatotu iesniegumu nosūtīšanu administrācijai.

Savukārt administrācijas uzdevums ir paplašināt darbu sabiedrības informēšanā. 2006.gadā administrācija izstrādāja un sāka realizēt sabiedrības informēšanas koncepciju, lai sniegtu informāciju par maznodrošināto un trūcīgo personu tiesībām un iespējām saņemt valsts nodrošināto juridisko palīdzību, valsts kompensācijas, kā arī par aktualitātēm. Sabiedrības informēšanas pasākumi tiek veikti, ievieojot informatīvus rakstus interneta portālos „Leta”, „Apollo”, „Delfi”; publicējot informatīvos materiālus laikrakstos „Diena”, „Neatkarīgā rīta avīze”, „Rīgas Balss”, „5min”, „Latvijas Vēstnesis”, „Vesti Segodņa”, „Čas”, „Latgales laiks”, „Bauskas dzīve”, „Kurzemnieks”, „Dzirkstele”. Ir sniegtas vairākas intervijas „Latvijas radio 4”; ar atkārtojumiem rādīti sižeti LTV1 raidījumā „Manas tiesības”. Administrācija ir sagatavojusi bukletus par valsts nodrošināto juridisko palīdzību, izveidojusi Interneta mājas lapu www.jpa.gov.lv, un ieviesusi bezmaksas informatīvo tālruni 800 18 01.

1.3.2. Valsts kompensācijas cietušajiem

Sākuma stadijā atrodas cietušo tiesību aizsardzības institūts un taisnīguma atjaunošanas koncepts. Likums "Par valsts kompensāciju cietušajiem" ir stājies spēkā 2006. gada 20. jūnijā. Saskaņā ar likuma "Par valsts kompensāciju cietušajiem" mērķi cietušajam ir tiesības saņemt valsts kompensāciju par tīša noziedzīga nodarījuma rezultātā radīto morālo aizskārumu, fiziskajām ciešanām vai mantisko zaudējumu, ja noziedzīgais nodarījums bijis vērsts pret personas dzīvību vai veselību un ir iestājusies personas nāve vai cietušajam nodarīti smagi, vidēja smaguma miesas bojājumi vai noziedzīgais nodarījums bijis vērsts pret personas dzimumneaizskārumību. Tiesības vērsties administrācijā ar valsts kompensācijas pieprasījumu ir tām personām, kuras atzītas par cietušajiem noziedzīgos nodarījumos, kas izdarīti pēc 2005.gada 30.jūnija.

Cietušo aizsardzības un taisnīguma atjaunošanas koncepti ir jaunums Latvijā, tāpēc visi ar to saistītie instrumenti nav pietiekami attīstīti.

Būtiskākās problēmas:

- Sabiedrības nepietiekamā informētība par valsts kompensācijām

Pēc Centrālās statistikas pārvaldes un Iekšlietu ministrijas Informācijas centra statistikas datiem, 2006.gadā reģistrēti 231 noziedzīgi nodarījumi, kuros personas guvušas smagus miesas bojājumus, 123 izvarošanas gadījumi. Savukārt administrācijā ar valsts kompensācijas pieprasījumu ir vērsušās tikai 92 tīšos vardarbīgajos nodarījumos cietušās personas⁴. Administrācija ir informējusi tiesībaizsardzības iestādes par likumā noteiktajām personu tiesībām saņemt valsts kompensāciju. Informācija ir publicēta gan centrālajos, gan reģionālajos laikrakstos, ir izstrādāts un izplatīts informatīvs buklets „Valsts kompensācijas

⁴ 2006.gadā valsts kompensācija cietušajiem izmaksāta 49 personām - no tiem 12 personām, kurām nodarīti smagi miesas bojājumi, bet 7 personām par to dzimumneaizskārumības aizskārumu.

cietušajiem”, kā arī informācija pieejama administrācijas interneta mājas lapā. Vienlaikus administrācija rīko seminārus pašvaldību sociālajiem darbiniekiem. Kopš likums „Par valsts kompensāciju cietušajiem” ir stājies spēkā līdz 2007.gada 1.augustam administrācija pieņēma 190 lēmumus par valsts kompensāciju, no tiem 47 lēmumus par atteikumu izmaksāt valsts kompensāciju un, proti:

- 15 gadījumos sakarā ar netīšo noziedzīgo nodarījumu, tai skaitā 12 gadījumos, kas saistīti ar ceļu satiksmes negadījumiem;
- 1 gadījums sakarā ar personai nodarītajiem viegļiem miesas bojājumiem;
- 13 gadījumos sakarā ar personai nodarītajiem vidējā smaguma miesas bojājumiem;
- 9 gadījumos tika nokavēts valsts kompensācijas pieprasījuma iesniegšanas termiņš bez attaisnojošiem iemesliem;
- 6 gadījumos netika saņemta lēmuma pieņemšanai nepieciešamā informācija no cietušā;
- 3 gadījumos valsts kompensācijas pieprasījums tika iesniegts par noziedzīgiem nodarījumiem, kas tika izdarīti pirms likumā noteiktā termiņa, t.i., pirms 2005.gada 30.jūnijā.

Ņemot vērā iepriekšminēto, secināms, ka cietušie nav savlaicīgi un pietiekami informēti par likumā „Par valsts kompensāciju cietušajiem” garantētajām tiesībām.

- Valsts kompensācijas apmērs

Eiropas Padomes direktīvā 2004/80/EK par kompensāciju noziegumos cietušajiem ir noteikts, ka noziegumos cietušajiem Eiropas Savienībā jābūt tiesībām uz taisnīgu un samērīgu kompensāciju par nodarītajiem kaitējumiem neatkarīgi no tā, kurā Eiropas Kopienas vietā noziegums izdarīts. Latvijas Republikā valsts kompensācijas apmērs ir noteikts likumā „Par valsts kompensāciju cietušajiem” un tas ir saistīts ar valsts budžeta iespējām. Pašlaik vienam vardarbīgā noziedzīgā nodarījumā cietušajam izmaksājamās valsts kompensācijas maksimālais apmērs ir Latvijas Republikā noteiktās 5 minimālās mēneša darba algas, 2007.gadā tie ir 600 LVL, un tā noteikšana ir atkarīga tikai no nodarītā kaitējuma rakstura un citi aspekti, piemēram, morālais aizskārums vai nodarītais materiālais zaudējums, netiek ņemti vērā. Likuma pārejas noteikumu 3.punkts paredz pakāpeniski palielināt valsts kompensācijas apmēru līdz Latvijas Republikā noteiktajām 10 minimālajām mēneša darba algām. Pie kam, apstākļi, ka cietušajam tika izmaksāta valsts kompensācija, neliedz personai vērsties ar pieteikumu tiesā civilprocesuālā kārtībā, lai atlīdzinātu noziedzīga nodarījuma rezultātā radītos zaudējumus. Tomēr salīdzinājumā ar citu Eiropas Savienības dalībvalstu noteiktajiem maksimālajiem kompensācijas apmēriem Latvijā noteiktais valsts kompensācijas apmērs ir ievērojami zemāks. Piemēram, Lietuvas Republikā maksimālais valsts kompensācijas apmērs, kurā tiek ietverts materiālais un morālais zaudējums, sasniedz līdz pat 2784,6 LVL.

Arī Latvijas Republikā būtu nepieciešams noteikt valsts kompensācijas elementus, piemēram, nošķirt materiālo zaudējumu un morālo kaitējumu, ar mērķi noteikt izmaksājamās valsts kompensācijas apmēru, ņemot vērā ne tikai nodarītā kaitējuma raksturu, bet arī lai kompensētu noziedzīgā nodarījumā radušos kaitējumu cietušajam, ievērojot principu „taisnīga un atbilstīga” valsts kompensācija.

- Sadarbības pilnveidošana ar ārvalstu tiesībaizsardzības iestādēm cietušo tiesību aizsardzības nodrošināšanai

Saskaņā ar Padomes direktīvā 2004/80/EK „Par kompensāciju noziegumos cietušajiem” noteikto, ir jāizmanto standarta veidlapas kompensācijas pieteikumu nosūtīšanai pārrobežu gadījumos. Minētajā direktīvā noteiktais pamatprincips nosaka, ka noziedzīgos nodarījumos cietušajiem Eiropas Savienībā jābūt tiesībām uz taisnīgu un samērīgu kompensāciju par nodarītajiem kaitējumiem neatkarīgi no tā, kurā Eiropas Savienības dalībvalstī noziedzīgs nodarījums izdarīts. Visās Eiropas Savienības dalībvalstīs jābūt izveidotam efektīvam kompensācijas mehānismam, lai saskaņā ar minēto direktīvu nodrošinātu kompensāciju izmaksāšanu.

Lai izveidotu sadarbības tīklu ar attiecīgajām kompetentajām iestādēm ārvalstīs, administrācija plāno paplašināt savu darbību dažādu pasākumu organizēšanā starptautiskās sadarbības jomā, sniedzot informāciju par valsts kompensāciju un juridiskās palīdzības sniegšanas mehānismu Latvijā citu valstu iestādēm, kas veic līdzīgas funkcijas, kā arī iepazīties ar ārvalstu pieredzi cietušajām personām nodarīto kaitējumu atlīdzināšanā.

1.4. Juridiskās palīdzības administrācijas administratīvās uzbūves un personāla raksturojums.

1.4.1. Juridiskās palīdzības administrācijas organizatoriskās struktūras raksturojums

Lai sekmīgi īstenotu iestādei noteiktās funkcijas un nodrošinātu efektīvu administrācijas darbību, 2006. gadā tika izveidotas 35 amatu vietas, no kurām 19 ir ierēdņu, bet 16 - darbinieku amatu vietas.

Iestādes pamatdarbību nodrošināja piecas nodaļas – Lietvedības nodaļa, Administratīvi saimnieciskā nodaļa, Budžeta un finanšu nodaļa, Juridiskā nodaļa un Juridiskās palīdzības nodrošinājuma nodaļa (turpmāk – JPNN).

2007. gadā tika piešķirts papildus finansējums 13 amatu vietu izveidei, kā rezultātā izveidotas trīs jaunas nodaļas – Kontroles nodaļa, Piedziņas nodaļa un Personāla nodaļa. Kopumā 2007. gadā tika noteiktas 48 amatu vietas, no kurām 30 ir ierēdņu, bet 18 – darbinieku amatu vietas.

JPNN veic personu pieņemšanu, kas vēršas administrācijā ar iesniegumiem valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumam vai

cietušā valsts kompensācijas pieprasījumiem un lēmumu par valsts nodrošināto juridisko palīdzību projektu sagatavošanu.

Juridiskās nodaļas galvenie uzdevumi ir nodrošināt administrācijas izstrādāto normatīvo aktu, pārvaldes lēmumu un līgumu projektu iepriekšējo tiesiskuma papildpārbaudi, sagatavot lēmumu par valsts kompensāciju projektus, juridiskās palīdzības līgumu projektus un valsts publisko iepirkumu līgumu projektus.

Jaunizveidotās Kontroles nodaļas galvenā funkcija ir īstenot nolikumā noteikto uzdevumu – nodrošināt iestādes iekšējās kontroles un pārvaldes lēmumu pārbaudes sistēmu.

Piedziņas nodaļas galvenie uzdevumi ir izvērtēt personas īpašās situācijas, īpašuma stāvokļa vai ienākumu līmeņa uzlabošanas gadu pēc juridiskās palīdzības saņemšanas, un sagatavot lēmumu projektus par to izdevumu, kas personai tika piešķirti saistībā ar juridiskās palīdzības sniegšanu, atmaksu valsts budžetā, kā arī nodrošināt izmaksātās valsts kompensācijas piedziņu likumā „Par valsts kompensāciju cietušajiem” noteiktajos gadījumos.

Pārējās administrācijas nodaļas nodrošina iestādes administratīvās funkcijas.

Administrācijas nodaļu pakļautība un amatu izvietojums 2007. gadā atspoguļots struktūras shēmā (skat. pielikumu.).

1.4.2. Juridiskās palīdzības administrācijas personāla raksturojums

Personāls ir viens no galvenajiem iestādes resursiem, jo tikai kvalificēti un motivēti darbinieki spēs nodrošināt kvalitatīvu un efektīvu iestādes darbību un tās attīstību nākotnē. Līdz ar to administrācijas rīcība attiecībā uz iestādes personālu ir vērsta uz visu nepieciešamo nosacījumu radīšanu, lai veicinātu strādājošo darba kvalitātes uzlabošanu un vēlmi savu personīgo izaugsmi saistīt ar kopējo iestādes attīstību, kā rezultātā administrācijā ieviests jauns atalgojuma noteikšanas mehānisms, nodrošināta strādājošo dzīvības un veselības apdrošināšana, izveidotas funkcionālas darba vietas atbilstoši normatīvo aktu prasībām, organizēti kvalifikācijas celšanas pasākumi, nodrošināts labs mikroklimats un vadības atbalsts dažādu ar darbu saistītu jautājumu risināšanā.

2007.gada sākumā administrācijā nodarbināti 29 strādājošie, no kuriem 15 ir vispārējā civildienesta ierēdņi, bet 14 ir ar darbinieka statusu. Izvērtējot administrācijas personāla kvalitatīvos rādītājus, var secināt, ka 25 personām, t.i., 86,2% no iestādē strādājošo skaita ir augstākā izglītība, kas liecina par kvalitatīva personāla atlasīšanu, vakantajos amatos ieceļot atbilstošus pretendentes ar augstāko izglītību. Sešiem no administrācijā strādājošajiem, t.i., 20,7 % ir maģistra grāds, septiņi strādājošie šobrīd turpina studijas maģistratūrā, bet divi – studē doktorantūrā. Tā kā administrācijas darbība ir vērsta uz personāla profesionalitātes paaugstināšanu, tad darbinieki nepieciešamās zināšanas pilnveido apmeklējot kursus, apgūstot specializēto literatūru un iepazīstoties ar publikācijām atbilstošajā darba jomā. Administrācijai noteikto uzdevumu izpildi

nodrošina salīdzinoši jauns kolektīvs, jo iestādē strādājošo vidējais vecums ir 31 gads.

Viens no šobrīd svarīgākajiem personāla vadības jautājumiem valsts pārvaldē ir atalgojuma sistēma, kas vienlaikus ir viens no būtiskākajiem strādājošo darba motivācijas elementiem. Administrācija ir ieviesusi jaunu atalgojuma sistēmu saskaņā ar Ministru kabineta 2005.gada 3.maija noteikumiem Nr.310 „Noteikumi par amatu kvalifikācijas sistēmu un amatu klasificēšanas kārtību valsts tiešās pārvaldes iestādēs” un Ministru kabineta 2005. gada 20. decembra noteikumu Nr. 995 „Noteikumi par tiešās pārvaldes iestāžu ierēdņu, darbinieku un amatpersonu un Centrālās vēlēšanu komisijas darbinieku darba samaksas sistēmu un kvalifikācijas pakāpēm, kā arī ierēdņu pabalstiem un kompensāciju”.

1.5. Juridiskās palīdzības administrācijas vidējā termiņa prioritātes

Saskaņā ar Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likumu, likumu „Par valsts kompensāciju cietušajiem” un nolikumu pastāv divi darbības virzieni, kas kopumā nodrošina visu administrācijai deleģēto funkciju un uzdevumu efektīvu īstenošanu, kuru mērķis ir nodrošināt maznodrošināto, trūcīgo un personu, kurām ir īpašā situācija, īpašuma stāvoklis un ienākumu līmenis liedz nodrošināt savu tiesību aizsardzību, pieeju taisnīgai tiesas aizsardzībai un izveidot taisnīgu un atbilstīgu valsts kompensācijas mehānismu.

Vidējā termiņa prioritātes:

1) attīstīt palīdzību cietušajiem.

Noziegumos cietušie vairumā gadījumu nevar saņemt kompensāciju no vainīgās personas tieši tā iemesla dēļ, ka šai personai nav līdzekļu noziedzīgā nodarījuma rezultātā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanai vai viņu nevar identificēt. Pēc likuma „Par valsts kompensāciju cietušajiem” stāšanās spēkā ir izveidota valsts kompensācijas sistēma, kurai jānodrošina taisnīga un samērīga kompensācija noziegumos cietušajiem.

Būtisks administrācijas darbību ietekmējošs faktors attiecībā uz tās uzdevumu – valsts kompensāciju cietušajiem paredzēto līdzekļu apsaimniekošana, ir tīšos noziedzīgos nodarījumos cietušo personu nepietiekamā informētība par likumā „Par valsts kompensāciju cietušajiem” garantētajām tiesībām. Minēto apliecina Centrālās statistikas pārvaldes un Iekšlietu ministrijas Informācijas centra statistikas dati par izdarītajiem noziedzīgajiem nodarījumiem. Piemēram, 2006.gadā reģistrēti 231 noziedzīgi nodarījumi, kuros personas guvušas smagus miesas bojājumus, 123 izvarošanas gadījumi. Savukārt administrācijā ar valsts kompensācijas pieprasījumu ir vērsušās tikai 92 tīšos nodarījumos cietušās personas.

Likums „Par valsts kompensāciju cietušajiem” stājās spēkā salīdzinoši nesen, proti, 2006. gada 20. jūnijā. Administrācija savlaicīgi sniedza informāciju tiesībaizsardzības iestādēm par personām iepriekš minētajā likumā noteiktajām tiesībām saņemt valsts kompensāciju. Par likumā „Par valsts kompensāciju cietušajiem” garantētajām tiesībām administrācija lūgusi informēt personas,

kuras Kriminālprocesa likuma noteiktajā kārtībā ir atzītas par cietušajām. Šī informācija ir publicēta arī reģionālajos laikrakstos un pieejama administrācijas interneta mājas lapā, tomēr praksē nākas saskarties ar situāciju, kad kriminālprocesa virzītāji nesniedz cietušajiem pilnīgu informāciju par viņu tiesībām saņemt valsts kompensāciju. Ir gadījumi, kad cietušais administrācijā iesniedz valsts kompensācijas pieprasījumu, kuram pievienota kriminālprocesa virzītāja izziņa, kas nav noformēta atbilstoši likuma „Par valsts kompensāciju cietušajiem” 8.panta otrajā daļā noteiktajām prasībām vai arī kriminālprocesa virzītājs neizsniedz cietušajiem izziņu, paskaidrojot, ka nepieciešamības gadījumā administrācija veiks informācijas pieprasījumu. Kriminālprocesa virzītāju nepietiekamā informētība par cietušajiem garantētajām tiesībām liedz personām saņemt valsts kompensāciju iespējami īsākā laikā, jo administrācijai, lēmuma par valsts kompensāciju pieņemšanai, ir nepieciešams pieprasīt papildu informāciju no kriminālprocesa virzītāja.

Turklāt, šo administrācijas darbības jomu tieši ietekmē Valsts policijas darbs profilakses un noziedzīgu nodarījumu prevencijas jomā. Līdz ar to var izteikt apgalvojumu, ka, uzlabojoties policijas darbam tieši noziedzīgu nodarījumu prevencijas jomā, samazināsies cietušo skaits, kuriem saskaņā ar likumu „Par valsts kompensāciju cietušajiem” ir tiesības saņemt valsts kompensāciju. Jāņem vērā arī faktors, ka, uzlabojoties policijas darbam, ir vērojama tendence samazināties arī latentās noziedzības īpatsvaram no noziedzīgu nodarījumu kopējā skaita. Jānorāda, ka smagu miesas bojājumu nodarīšana vai personas nāves gadījumi nav raksturojami kā latenti, savukārt vidēja smaguma miesas bojājumi vai noziedzīgi nodarījumi, kas ir vērsti pret personas dzimumneaizskaramību, ir raksturojami ar augstāku latento koeficientu.

2) uzlabot juridiskās palīdzības ekonomisko efektivitāti⁵.

Administrācijas darbības mērķis ir vērsts uz tiesiski vismazāk aizsargāto sabiedrības daļu, proti, personām, kuras ir ieguvušas maznodrošinātas vai trūcīgas personas statusu, kā arī personām, kurām ir īpaša situācija, īpašuma stāvoklis un ienākumu līmenis, kas liedz nodrošināt savu tiesību aizsardzību, pieeju taisnīgai tiesas aizsardzībai, piemēram, tie ir nepārvaramas varas gadījumi vai no personas neatkarīgi apstākļi. Par īpašu personas situāciju uzskata arī gadījumu, kad persona atrodas pilnā valsts vai pašvaldības apgādībā. Jānorāda, ka šādos gadījumos administrācijai iespējami īsākā laika posmā jānodrošina šo personu efektīva tiesiskā aizsardzība.

Juridiskā palīdzība tiek piešķirta, ja personas īpašuma stāvoklis un ienākumu līmenis tiek uzskatīts par tādu, kas šīm personām liedz nodrošināt savu tiesību aizsardzību. Atbilstoši spēkā esošajām tiesību normām juridiskā palīdzība ir jāsniedz ne tikai Latvijas pilsoņiem, nepilsoņiem vai bezvalstniekiem, bet arī daudz plašākam personu lokam – Eiropas Savienības dalībvalstu un citu valstu pilsoņiem, kas tiesiski uzturas Latvijā. Tāpat juridiskā

⁵ Efektivitāte - tas, cik viegli, ātri vai lēti ar attiecīgo līdzekli, metodi vai rīcības veidu sasniedzams noteikts mērķis. Ekonomikas terminu vārdnīca. <http://www.financenet.lv/tools/dictionary/?term=44873> (28.08.2007.)

palīdzība tiek sniegta patvēruma meklētājiem, bēgļiem un personām, kurām ir piešķirts alternatīvais statuss Latvijā. Tik plašs personu loks, kurām tiek sniegta juridiskā palīdzība, ir nepieciešams, lai, atbilstoši starptautiskajām saistībām valsts teritorijā nodrošinātu personu tiesisko aizsardzību, kā arī ievērotu tiesību normas, kas izriet no Padomes 2003. gada 27. janvāra direktīvas 2002/8/EK par to, kā uzlabot tiesu pieejamību pārrobežu strīdos, nosakot kopīgus obligātus noteikumus attiecībā uz juridisko palīdzību šādos strīdos. Administrācijai noteikto mērķu sasniegšanai ir nepieciešams attīstīt efektīvu sadarbības un kontroles mehānismu, lai nodrošinātu savlaicīgu un pietiekamu juridisko palīdzību.

Viens no būtiskākajiem faktoriem, kas pašlaik un turpmāk ietekmēs administrācijas darbu, ir personu, kurām ir nepieciešama juridiskā palīdzība, arvien neprognozējami pieaugošais skaits.

Darbības virzienu vidējā termiņa prioritātes noteiktas, analizējot administrācijas darbības iespējamās attīstības virzienus, kas izriet no administrācijas kompetencē ietilpstošo uzdevumu izpildes.

TM stratēģijā par vidējā termiņa uzdevumiem un pasākumiem detalizēti atspoguļoti uzdevuma „attīstīt palīdzību cietušajiem” īstenošanas pasākumi, no kuriem administrācijai jāīsteno:

- nodrošināt valsts kompensāciju izmaksu cietušajiem;
- izveidot cietušo valsts kompensācijas reģistru.

TM stratēģijā par vidējā termiņa uzdevumiem un pasākumiem detalizēti atspoguļoti uzdevuma „uzlabot juridiskās palīdzības ekonomisko efektivitāti” īstenošanas pasākumi:

- izstrādāt koncepciju par juridiskās palīdzības nodrošināšanas ekonomisko pamatojumu un pieejamību reģionos;
- palielināt juridiskās palīdzības sniedzēju takses juridiskās palīdzības sniegšanai.

1.5.1. Līdzekļu, kas paredzēti valsts nodrošinātai juridiskajai palīdzībai, apsaimniekošana

1.5.1.1. Mērķa sasniegšanai izmanto Tieslietu ministrijas budžeta programmā "Tiesu sistēma" paredzētos līdzekļus.

1.5.1.2. Līdzekļu, kas paredzēti juridiskajai palīdzībai, apsaimniekošanas mērķis ir uzlabot juridiskās palīdzības ekonomisko efektivitāti, proti, lai administrācija, pamatojoties uz tās pieņemtajiem lēmumiem, nodrošinātu, ka normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā tiek izmaksāti juridiskajai palīdzībai plānotie līdzekļi.

Darbības virziena mērķis tiek sasniegts, realizējot šādas funkcijas:

a) izskatot personu iesniegumus valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumam, izvērtējot juridiskās palīdzības nepieciešamību un apjomu, pieņemot lēmumus par valsts nodrošināto juridisko palīdzību;

b) izskatot personu iesniegumus valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sniedzēja statusa iegūšanai, slēdzot juridiskās palīdzības līgumus ar personām, kuras saskaņā ar Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likumu var būt par juridiskās palīdzības sniedzējiem;

c) norīkojot juridiskās palīdzības sniedzējus juridiskās palīdzības sniegšanai un veicot samaksu par sniegto juridisko palīdzību;

d) nodrošinot valsts budžeta līdzekļu piedziņu, kas piešķirti juridiskās palīdzības nodrošināšanai, Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likumā noteiktajos gadījumos;

e) nodrošinot sūdzību un priekšlikumu izskatīšanu un personu pieņemšanu normatīvajos aktos par iesniegumu, priekšlikumu un sūdzību izskatīšanas kārtību, kā arī administratīvo procesu regulējošos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

1.5.1.3. Darbības virzienam tiek noteikti šādi vidējā termiņa uzdevumi un pasākumi:

a) izstrādāt koncepciju par juridiskās palīdzības nodrošināšanas ekonomisko pamatojumu un pieejamību reģionos;

b) efektīvizēt personas iesniegumu valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumam izskatīšanas procedūru, padarot to vienkāršu, ērtu un saprotamu personai, kura pieprasa juridisko palīdzību;

c) palielināt samaksas apmēru juridiskās palīdzības sniedzējiem par sniegto juridisko palīdzību;

d) palielināt ar juridiskās palīdzības sniedzējiem noslēgto juridiskās palīdzības līgumu skaitu;

e) nodrošināt valsts budžeta līdzekļu, kas piešķirti juridiskās palīdzības nodrošināšanai, piedziņu Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likumā noteiktajos gadījumos;

f) attīstīt sadarbību ar kompetentām citu valstu iestādēm, sniedzot juridisko palīdzību un sadarbojoties juridiskās palīdzības sniegšanā pārrobežu strīdos;

g) izveidot juridiskās palīdzības reģistra informatīvo sistēmu;

h) palielināt sabiedrības informētību par juridisko palīdzību;

i) izstrādāt priekšlikumus normatīvo aktu pilnveidošanai.

1.5.2. Līdzekļu, kas paredzēti valsts kompensācijām cietušajiem, apsaimniekošana

1.5.2.1. Mērķa sasniegšanai izmanto Tieslietu ministrijas budžeta programmā "Kriminālsodu izpilde" paredzētos līdzekļus.

1.5.2.2. Līdzekļu, kas paredzēti valsts kompensācijām cietušajiem, apsaimniekošanas mērķis ir:

- attīstīt valsts kompensācijas mehānismu, lai nodrošinātu palīdzību personām, kuras Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā ir atzītas par cietušajiem;

- nodrošināt optimālu valsts kompensācijas saņemšanu par tīša noziedzīga nodarījuma rezultātā radīto morālo aizskārumu, fiziskajām ciešanām vai mantisko zaudējumu, ja noziedzīgais nodarījums bijis vērsts pret personas dzīvību vai veselību un iestājusies personas nāve vai cietušajiem nodarīti smagi, vidēja smaguma miesas bojājumi vai noziedzīgais nodarījums bijis vērsts pret personas dzimumneaizskaramību.

Darbības virziena mērķis tiek sasniegts, realizējot šādus uzdevumus:

- a) izmaksājot valsts kompensācijas atbilstoši likumam „Par valsts kompensāciju cietušajiem”;
- b) izveidojot un uzturot valsts kompensācijas reģistru;
- c) nodrošinot izmaksāto valsts kompensāciju piedziņu no cietušā, kurš apzināti sniedzis nepatiesas ziņas, lai saņemtu valsts kompensāciju;
- d) regresa kārtībā vēršoties pret vardarbīgā noziedzīgā nodarījuma izdarītāju vai viņa līdzdalībnieku;
- e) sadarbojoties ar Eiropas Komisiju un citu Eiropas Savienības dalībvalstu kompetentajām iestādēm;
- f) sadarbojoties ar kriminālprocesa virzītājiem cietušo informēšanā par tiesībām saņemt valsts kompensāciju.

1.5.2.3. Darbības virzienam tiek noteikti šādi vidējā termiņa uzdevumi un pasākumi:

- a) nodrošināt valsts kompensāciju izmaksu cietušajiem;
- b) izveidot un uzturēt valsts kompensācijas reģistru;
- c) ierosināt diskusiju par valsts kompensācijas apmēra palielināšanu;
- d) izveidot sadarbību ar citu Eiropas Savienības dalībvalstu kompetentajām iestādēm;
- e) izveidot izmaksāto valsts kompensāciju piedziņas mehānismu;
- f) veikt sabiedrības un atbildīgo institūciju informēšanu par valsts kompensāciju izmaksas kārtību;
- g) izstrādāt priekšlikumus normatīvo aktu pilnveidošanai.

2. Juridiskās palīdzības administrācijas īstenotās budžeta programmas

2007. un 2008. gadā administrācija realizēs budžeta programmu „Juridiskās palīdzības nodrošināšana”. Administrācijas finansējumu plānots pārvaldīt divās budžeta programmās – „Tiesu sistēma” un „Kriminālsodu izpilde”, kuras plānots ieviest no 2009. gada.

2.1. Budžeta programma "Tiesu sistēma"

2.1.1. Situācijas raksturojums

Programma nodrošina tiesu politikas ieviešanu un tiesu sistēmas darbu. Administrācija programmas ietvaros apsaimnieko valsts budžeta līdzekļus, kas paredzēti juridiskajai palīdzībai.

Administrācijas pamatzdevumi programmas ietvaros ir:

- juridiskajai palīdzībai paredzēto līdzekļu apsaimniekošana;
- Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likumā noteiktajos gadījumos izmaksāto valsts budžeta līdzekļu piedziņas nodrošināšana.

Minētie uzdevumi tiek īstenoti, pamatojoties uz šādiem normatīvajos aktos noteiktiem regulējumiem:

1) Ministru kabineta 2006. gada 4. jūlija noteikumi Nr. 558 „Noteikumi par personas īpašās situācijas, īpašuma stāvokļa un ienākumu līmeņa atbilstību valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības piešķiršanai” nosaka, kādos gadījumos personas īpašā situācija, īpašuma stāvoklis un ienākumu līmenis uzskatāms par atbilstošu juridiskās palīdzības piešķiršanai.

Personas īpašās situācijas, īpašuma stāvokļa un ienākumu līmeņa atbilstību juridiskās palīdzības piešķiršanai izvērtē administrācija atbilstoši personas iesniegumam un tam pievienotajiem dokumentiem, kā arī, nepieciešamības gadījumā, pieprasot informāciju no privātpersonām, valsts vai pašvaldību iestādēm, kā arī Eiropas Savienības dalībvalstu vai citu valstu kompetentajām iestādēm.

2) Ministru kabineta 2006. gada 6. novembra noteikumi Nr. 920 „Noteikumi par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības veidiem, maksimālo stundu skaitu, samaksas apmēru un kārtību” nosaka apmēru un kārtību, kādā izmaksā juridiskajai palīdzībai paredzētos līdzekļus juridiskās palīdzības sniedzējiem, paredzot samaksu par katru juridiskās palīdzības veidu.

3) 2007. gada 2. janvārī Ministru kabinets pieņēma noteikumus Nr. 17 "Ar juridisko palīdzību saistīto izdevumu samaksas un personas īpašās situācijas, īpašuma stāvokļa un ienākumu līmeņa uzlabošanās izvērtēšanas kārtība", kas paredz kārtību, kādā tiek izvērtēta personas īpašās situācijas, īpašuma stāvokļa un ienākumu līmeņa uzlabošanās gadu pēc juridiskās palīdzības saņemšanas, un kārtību, kādā persona, kas saņēmusi juridisko palīdzību, atmaksā valsts budžetā ar juridisko palīdzību saistītos izdevumus.

4) Ministru kabineta 2006. gada 7. februāra noteikumi Nr. 107 „Noteikumi par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības reģistru”. Juridiskās palīdzības reģistra mērķis ir nodrošināt informācijas uzskaiti, uzglabāšanu un izmantošanu par juridiskās palīdzības piešķiršanu vai atteikumiem to piešķirt un juridiskās palīdzības sniedzējiem. Minētajos noteikumos noteikta reģistra izmantošanas kārtība un definētas iestādes, kuras var izmantot reģistrā iekļauto informāciju.

Administrācijā ar iesniegumu valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības saņemšanai 2006.gadā personas vērsušās 1085 gadījumos, savukārt 2007.gada septiņos mēnešos saņemti 539 šādi iesniegumi. Vidēji mēnesī administrācija saņēma apmēram 85 juridiskās palīdzības iesniegumus. No 2006.gadā pieņemtajiem 989 lēmumiem par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības piešķiršanu 689 gadījumos tā personām piešķirta, savukārt 300 gadījumos – atteikta. No 2007.gada 1.janvāra līdz 1.augustam par valsts nodrošināto juridisko palīdzību pieņemti 546 lēmumi, no kuriem 431 gadījumos pieņemts pozitīvs lēmums. Galvenokārt juridiskā palīdzības piešķirta civillietās.

No juridiskās palīdzības sniedzējiem 2006.gadā par paveikto darbu apmaksai saņemti 16 384 paziņojumi, bet 2007.gada septiņos mēnešos – 10 126 paziņojumi. No 2006.gadā saņemtajiem juridiskās palīdzības sniedzēju iesniegtajiem paziņojumiem: 15 257 paziņojumi saistīti ar juridiskās palīdzības sniegšanu krimināllietās (galvenokārt nodrošinot obligāto aizstāvību pēc procesa virzītāja uzaicinājuma kriminālprocesā), 1084 paziņojumi – civillietās, bet 43 paziņojumi administratīvajās lietās. Savukārt 2007.gada septiņos mēnešos saņemti 9 599 paziņojumi par juridiskās palīdzības sniegšanu krimināllietās, 509 paziņojumi – civillietās, bet 18 paziņojumi administratīvajās lietās.

Lai veicinātu tiesisko noteiktību, lemjot par juridiskās palīdzības piešķiršanu, administrācija izstrādā iekšējos normatīvos aktus ārējo normatīvo aktu vai vispārējo tiesību principu piemērošanai.

2.1.2. Normatīvie akti un politikas dokumenti programmas darbības jomā

Politikas dokumenti:

- koncepcija valsts apmaksātās juridiskās palīdzības sistēmas izveidei Latvijā (Ministru kabineta 2004. gada 9. marta rīkojums Nr. 156).

Normatīvie akti:

- Eiropas Padomes 2003. gada 27. janvāra direktīva 2002/8/EK, par to, kā uzlabot tiesu pieejamību pārrobežu strīdos, nosakot kopīgos obligātos noteikumus attiecībā uz juridisko palīdzību šādos strīdos;
- Eiropas Komisijas 2005. gada 26. augusta lēmums Nr. 2005/630/EK, ar ko ievieš veidlapu juridiskās palīdzības pieprasījumu pārsūtīšanai saskaņā ar Padomes direktīvu 2002/8/EK;
- Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likums;

- Ministru kabineta 2007. gada 2. janvāra noteikumi Nr. 17 "Ar juridisko palīdzību saistīto izdevumu samaksas un personas īpašās situācijas, īpašuma stāvokļa un ienākumu līmeņa uzlabošanās izvērtēšanas kārtība".
- Ministru kabineta 2006. gada 6. novembra noteikumi Nr. 920 „Noteikumi par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības veidiem, maksimālo stundu skaitu, samaksas apmēru un kārtību”;
- Ministru kabineta 2006. gada 4. jūlija noteikumi Nr. 558 „Noteikumi par personas īpašās situācijas, īpašuma stāvokļa un ienākumu līmeņa atbilstību valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības piešķiršanai”;
- Ministru kabineta 2006. gada 7. februāra noteikumi Nr. 107 „Noteikumi par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības reģistru”;
- Ministru kabineta 2005. gada 15. novembra noteikumi Nr. 869 „Juridiskās palīdzības administrācijas nolikums”;
- Ministru kabineta 2005. gada 31. maija noteikumi Nr. 361 „Noteikumi par iesnieguma veidlapu paraugiem valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sniedzēja statusa iegūšanai”;
- Ministru kabineta 2005. gada 31. maija noteikumi Nr. 362 „Noteikumi par juridiskās palīdzības pieprasījuma veidlapas paraugu”.

2.1.3. Programmas mērķi

Mērķis: vienkāršs, ērts, optimāls un juridiskās palīdzības pieprasītājam saprotams juridiskās palīdzības saņemšanas process.

Vidējā termiņā programmas ieviešanas rezultātā: būs skaidrs iesniegumu izskatīšanas, lēmumu pieņemšanas un juridiskās palīdzības sniedzēju norīkošanas process.

Administrācija pieņem kvalitatīvus lēmumus par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības piešķiršanu vai atteikumu to piešķirt, kā arī tiesisku un normatīviem aktiem atbilstošu minēto lēmumu saturu.

Uzdevumu izpildei administrācijai nepieciešams veikt:

- 1) pētījumu „Economiskā pamatojuma izstrāde Juridiskās palīdzības administrācijas struktūrvienību izveidošanai Latvijas reģionos”. Pētījuma rezultātā secināts, ka 2007.gadā un turpmākajos gados iesniegumu skaits pieaugs juridiskās palīdzības saņemšanai vismaz par 30%. Lai sekmīgi realizētu normatīvajos aktos noteiktās administrācijas funkcijas, jārisina jautājums par labāku administrācijas pakalpojumu pieejamību reģionos. Iespējamie risinājuma modeļi:
 - izveidot jaunas štata vietas esošās struktūras ietvaros vai divu līmeņu darba organizācijas struktūru (centrālais aparāts un filiāles reģionos);
 - pašvaldību iesaiste atbilstoši Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likuma 22.panta trešajā daļā noteiktajam;

- pašvaldību, tiesībaizsardzības institūciju un nevalstisko organizāciju (NVO) iesaiste.
- 2) pētījumu “Juridiskās palīdzības administrācijas darbības izvērtējuma metodoloģijas izstrāde”. Pētījuma mērķis ir ieviest vispusīgu un detalizētu iestādes darbības rezultātīvo rādītāju izvērtēšanas metodoloģiju, kas ļautu izvērtēt rādītāju izmaiņu dinamikas virzienu (piemēram, lai maksimāli precīzi veiktu finanšu aprēķinus, kas nepieciešami normatīvo aktu izstrādei; lai izvērtētu administrācijas kapacitātes pietiekamību, kas ietekmē lēmumu pieņemšanas ilgumu).

Administrācija atbilstoši savai kompetencei nodrošina, lai juridiskajai palīdzībai piešķirtie budžeta līdzekļi tiek izlietoti mērķtiecīgi un efektīvi, kā arī nodrošināta minēto valsts budžeta līdzekļu piedziņu normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos.

2.1.4. Paredzami programmas politikas un darbības rezultāti vidējam termiņam

Vērtējot darbības rezultātus un to rezultatīvos rādītājus 2007. – 2009.gadā, budžeta programmā par bāzi ir ņemts (aprēķināts) 2006. gads.

2.1.4.1. Paredzami programmas politikas rezultāti

Nr.p.k.	Politikas rezultāts	Rezultatīvie rādītāji pa gadiem							
		2006*	2007 A	2008 A	2008 B	2009 A	2009 B	2010 A	2010 B
1.	Pozitīvo lēmumu īpatsvars, %	70	70	75	80	80	85	85	85
2.	Administrācijas pieņemto lēmumu apstrīdēšanas īpatsvars,%	11	15	23	21	21	19	19	18

* - 2006. gada faktiskā izpilde

2.1.4.2. Paredzami programmas darbības rezultāti

Nr.p.k.	Darbība	Rezultatīvie rādītāji pa gadiem							
		2006*	2007 A	2008 A	2008 B	2009 A	2009 B	2010 A	2010 B
1.	Reģistrēto pieteikumu skaits	1085	2400	3500	4500	4500	5000	5000	5500
2.	Reģistrēto iesniegumu skaits	561	800	1000	1000	1200	1200	1400	1400
3.	Apmaksāto juridiskās palīdzības gadījumu skaits gadā, tūkst.	16	16	19	27	27	38	38	40
4.	Noslēgti līgumi ar juridiskās palīdzības sniedzējiem, kas nav advokāti, tsk.	11	11	20	35	35	40	40	45
	jauni līgumi	0	0	9	26	26	31	31	36
5.	Noslēgti līgumi ar juridiskās palīdzības sniedzējiem, kas ir advokāti, tsk.	73	73	180	315	315	360	360	380
	jauni līgumi	33	33	160	275	275	320	320	340
6.	Saņemti paziņojumi par sniegto juridisko palīdzību, tsk.:	16	16	19	27	27	38	38	40
	kriminālprocesā	15	15	18	26	26	37	37	39

* - 2006. gada faktiskā izpilde

2.1.5. Jaunās politikas iniciatīvas

Lai īstenotu tuvāko triju gadu periodā administrācijas darbības virzienus, stratēģijā izvirzītos uzdevumus un pasākumus, nepieciešami papildu resursi administratīvās kapacitātes stiprināšanai un samaksas apmēra palielināšanai par sniegto juridisko palīdzību.

Nr.p.k.	Jaunās politikas iniciatīva	Finansējums, tūkst. Ls			
		2007*	2008	2009	2010
1.	Atlīdzības par juridiskās palīdzības sniegšanu palielināšana	331	1055	1055	1055
<p>Atsauce uz valsts līmeņa un/ vai nozares politikas plānošanas dokumentiem un normatīvajiem aktiem:</p> <ol style="list-style-type: none"> Tiesību aktu projekti par grozījumiem sekojošos likumos: „Kriminālprocesa likums”, „Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likums” un „Latvijas Republikas Advokatūras likums”; Ministru kabineta 2006.gada 6.novembra noteikumi Nr. 920 „Par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības veidiem, maksimālo stundu skaitu, samaksas apmēru un kārtību”; Ministru kabineta 2006.gada 6.novembra sēdes protokollēmums Nr. 57 (17.§) un Ministru kabineta 2007. gada 5. jūnija sēdes protokollēmums Nr. 33 (22.§). 					
<p>Mērķis un galvenie plānotie pasākumi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Valsts juridiskās palīdzības sistēmas funkcionēšanas nodrošināšana. - Palielināt līdz konkurētspējīgam līmenim juridiskās palīdzības sniedzēju takses, lai būtu iespējams piesaistīt palīdzības sniedzējus juridiskās palīdzības sniegšanai. - Obligātās aizstāvības sistēmas nodrošināšana - advokātu aicināšana aizstāvības nodrošināšanai kriminālprocesā. 					
<p>Atsauce uz programmas politikas rezultātu (PR) vai darbības rezultātu (DR), kura īstenošanu veicina jaunā politikas iniciatīva PR 1., 2. DR 1.-6.</p>					
<p>Sekas, ja finansējums netiks piešķirts: Nebūs iespējams nodrošināt plānotos juridiskās palīdzības apjomus.</p>					
2.	Administratīvās kapacitātes stiprināšana	203	30	35	40
<p>Atsauce uz valsts līmeņa un/ vai nozares politikas plānošanas dokumentiem un normatīvajiem aktiem:</p> <ol style="list-style-type: none"> Informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādnes 2006.-2013. gadam (MK 19.07.2006. rīkojums Nr.542); Elektroniskās pārvaldes attīstības programma 2005. – 2009.gadam (MK 29.09.2005. rīk. Nr. 623). 					
<p>Mērķis un galvenie plānotie pasākumi:</p> <ol style="list-style-type: none"> Administrācijas institucionālās kapacitātes stiprināšana; Administrācijas darbinieku kvalifikācijas paaugstināšana. 					
<p>Atsauce uz programmas politikas rezultātu (PR) vai darbības rezultātu (DR), kura īstenošanu veicina jaunā politikas iniciatīva PR 1., 2. DR 1.-6.</p>					
<p>Sekas, ja finansējums netiks piešķirts: Netiks nodrošināta kvalificētu darbinieku piesaiste darbam administrācijā.</p>					

* - likumā „Par valsts budžetu 2007. gadam” piešķirtais finansējums

2.1.6. Izstrādājamo politikas dokumentu un tiesību aktu projekti

N.p.k.	Politikas dokuments/normatīvais akts	Gads	Rīcībpolitika
1.	Koncepcija par juridiskās palīdzības nodrošināšanas ekonomisko pamatojumu un pieejamību reģionos	2007	Tiesu sistēmas
2.	Grozījumi Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likumā	2007	Tiesu sistēmas
3.	Grozījumi Kriminālprocesa likumā	2007	Tiesu sistēmas
4.	Grozījumi Latvijas Republikas Advokatūras likumā	2007	Tiesu sistēmas

2.1.7. Programmas ieviešanas instrumenti un sistēma

Juridiskās palīdzības nodrošinājuma nodaļa izskata personu iesniegumus valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumam, pieņem lēmumus par valsts nodrošināto juridisko palīdzību un paziņo to iesniedzējam. Minētā nodaļa ir atbildīga par juridiskās palīdzības saņemšanas operativitātes paaugstināšanu, kā arī par lēmumu par valsts nodrošināto juridisko palīdzību pieņemšanas procesa un minēto lēmumu kvalitāti un tiesiskumu.

Juridiskās nodaļas kompetencē ir juridiskās palīdzības līgumu slēgšana ar juridiskās palīdzības sniedzējiem. Samaksas apmērs par juridiskās palīdzības sniegšanu ir viens no būtiskākajiem faktoriem, kas ietekmē noslēgto juridiskās palīdzības līgumu skaitu.

Administrācija turpina darbu pie tiesību normu pilnveidošanas. Proti, Tieslietu ministrijas darba grupā tiek izvērtēti 2006. gada 6. novembrī Ministru kabinetā pieņemtie noteikumi Nr. 920 "Noteikumi par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības veidiem, maksimālo stundu skaitu, samaksas apmēru un kārtību", kas nosaka juridiskās palīdzības veidus, maksimālo stundu skaitu, samaksas apmēru un kārtību. Šāds uzdevums tiek īstenots saskaņā ar Ministru kabineta 2006.gada 6.novembra sēdes protokollēmuma Nr. 57, 17.§ 3.punktu un Ministru kabineta 2007. gada 5. jūnija sēdes protokollēmumu Nr. 33, 22§, kas paredz Tieslietu ministrijai un Finanšu ministrijai sadarbībā ar LZAP līdz 2007.gada 1.septembrim sagatavot un iesniegt izskatīšanai Ministru kabinetā informatīvo ziņojumu vai attiecīgu tiesību akta projektu, izvērtējot noteikto juridiskās palīdzības veidu pietiekamību un to apjomu, kā arī pārskatot juridiskās palīdzības sniedzējiem noteiktos juridiskās palīdzības samaksas apmērus. Turklāt, lai novērstu praksē pastāvošās problēmas valsts nodrošināta aizstāvja aicināšanas kārtībā kriminālprocesā, izvērtētu administrācijas un LZAP lomu aizstāvja nodrošināšanā, radot risinājumu optimālākajam aizstāvja uzaicināšanas modelim, administrācija piedalās Tieslietu ministrijas izveidotajā darba grupā, kuras uzdevumos ietilpst izvērtēt nepieciešamību veikt grozījumus Kriminālprocesa likumā, Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likumā un citos normatīvajos aktos.

Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likums nosaka, ka likumā noteiktajos gadījumos administrācija nodrošina valsts budžeta līdzekļu piedziņu, kas ir piešķirti juridiskās palīdzības sniegšanai, tādējādi administrācija, lai īstenotu minēto funkciju, izveidoja Piedziņas nodaļu, kuras pamatuzdevums būs nodrošināt valsts budžeta līdzekļu piedziņu minētajā likumā noteiktajos gadījumos.

Sabiedrības informēšana par juridisko palīdzību tiek sniegta proaktīvi, proti, preses relīzes, tematiski raksti par juridisko palīdzību un tās saņemšanas kārtību. Administrācijas interneta mājas lapā tiek regulāri izvietota informācija par juridisko palīdzību.

2.1.8. Budžeta programmas finansējums

(A variants)	2007. gadā piešķirtais finansējums (latos)	Grozījumos likumā „Par valsts budžetu 2007.gadam” paredzētais papildu finansējums (latos)
<i>Resursi izdevumu segšanai</i>	2 082 205	
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	2 082 205	
Vispārējā kārtībā sadalāmā dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	2 082 205	
<i>Izdevumi kopā</i>	2 082 205	
Uzturēšanas izdevumi	2 043 696	
Kārtējie izdevumi	2 043 696	
t.sk. atlīdzība	530 967	
no tā: atalgojums	368 315	
t.sk. preces un pakalpojumi	1 512 729	
Subsidijas, dotācijas un sociālie pabalsti	0	
t.sk. sociālie pabalsti	0	
Kapitālie izdevumi	38 509	
Pamatkapitāla veidošana	38 509	

<i>Programmas amata vietu skaits</i>	48
--------------------------------------	----

(B variants)	2007	2008	2009	2010
<i>Papildus nepieciešams, tūkstoši latu</i>		1085	1090	1095
Kopā, tūkstoši latu	2 082	3167	3172	3177

2.2. Budžeta programma „Kriminālsodu izpilde”

Minētā programma ir saistīta ar valsts kompensācijas izmaksāšanu par tīša noziedzīga nodarījuma rezultātā radīto morālo aizskārumu, fiziskajām ciešanām vai mantisko zaudējumu, ja noziedzīgais nodarījums bijis vērsts pret personas dzīvību vai veselību un ir iestājusies personas nāve vai cietušajam nodarīti smagi, vidēja smaguma miesas bojājumi vai noziedzīgais nodarījums bijis vērsts pret personas dzimumneaizskaramību.

2.2.1. Situācijas raksturojums

Saskaņā ar Eiropas Padomes direktīvu 2004/80/EK par kompensāciju noziegumos cietušajiem, visas Eiropas Savienības dalībvalstis nodrošina, ka to tiesību normās ir paredzēta tāda to teritorijā izdarīto tīšos vardarbīgos noziegumos cietušajiem izmaksājamo kompensāciju sistēma, kas garantē taisnīgu un samērīgu kompensāciju cietušajiem. Līdz ar to administrācija strādā pie dalībvalstu kompetento iestāžu sadarbības sistēmas izveides, lai veicinātu kompensācijas saņemšanas gadījumus, kad noziegums izdarīts dalībvalstī, kura nav cietušā pastāvīgā dzīvesvieta. Šī sadarbības sistēma paredz, ka noziedzīgos nodarījumos cietušie var vērsties attiecīgajā iestādē dalībvalstī, kurā ir to pastāvīgā dzīvesvieta, atvieglojot visas praktiskās un valodu grūtības, kas rodas pārrobežu gadījumā.

Laika posmā no 2006.gada 20.jūnija, kad spēkā stājās likums „Par valsts kompensāciju cietušajiem”, līdz 2006.gada 31.decembrim administrācijā ar valsts kompensācijas pieprasījumu vērsušās 92 personas, savukārt 2007.gada septiņos mēnešos saņemti 133 šādi pieprasījumi. Vidēji mēnesī administrācija saņēma apmēram 17 valsts kompensācijas pieprasījumus. No visiem saņemtajiem kompensācijas pieprasījumiem no 2006.gada 20.jūnija līdz 2007.gada 1.augustam 190 gadījumos pieņemts lēmums – 143 personām izmaksāt valsts kompensāciju, 47 gadījumos atteikt izmaksāt.

Administrācijai būtu nepieciešams izvērtēt valsts kompensācijas mehānisma elementus, ko nodrošina valsts un palielināt valsts atbalstu tīšos noziedzīgos nodarījumos cietušajiem. Kā arī, lai efektīvi īstenotu likumā „Par valsts kompensāciju cietušajiem” noteiktos uzdevumus, ir jāizveido valsts kompensāciju reģistrs, kurā tiks iekļautas ziņas par valsts kompensāciju izmaksāšanu, par atteikumiem to izmaksāt, kā arī ziņas par regresa prasībām. 2007. gada 20. martā Ministru kabinets pieņēma noteikumus Nr. 197 „Valsts kompensācijas reģistra noteikumi”, kuros noteikts, ka reģistrā iekļaujama informācija par valsts kompensācijas izmaksāšanu cietušajiem, atteikumu to izmaksāt, kā arī ziņas par regresa prasībām vienotai uzskaitē, lai garantētu tiesību normām atbilstošu līdzekļu, kas paredzēti valsts kompensācijām cietušajiem, apsaimniekošanu.

2.2.2. Normatīvie akti un politikas plānošanas dokumenti programmas darbības jomā

Administrācijas darbību programmas ietvaros nosaka:

- Eiropas Padomes 2004. gada 29. aprīļa direktīva 2004/80/EK par kompensāciju noziegumos cietušajiem;
- Eiropas Komisijas 2006. gada 19. aprīļa lēmums Nr. 2006/337/EK noteiktas standarta veidlapas pieteikumu un lēmumu nosūtīšanai saskaņā ar Padomes Direktīvu 2004/80/EK par kompensāciju noziegumos cietušajiem;
- likums „Par valsts kompensāciju cietušajiem”;
- Kriminālprocesa likums;
- Krimināllikums;
- Ministru kabineta 2007. gada 20. marta noteikumi Nr. 197 „Valsts kompensācijas reģistra noteikumi”;
- Ministru kabineta 2006. gada 27. jūnija noteikumi Nr. 543 „Noteikumi par valsts kompensācijas pieprasījumu veidlapas paraugu”.

2.2.3. Programmas mērķi

Mērķis: izveidots atbilstošs valsts kompensācijas mehānisms.

Vidējā termiņā programmas ieviešanas rezultātā:

- tiks izmaksāta valsts kompensācijas;
- tiks izveidots un uzturēts valsts kompensācijas reģistrs;
- tiks nodrošināta izmaksāto valsts kompensācijas līdzekļu piedziņu.

Lai atjaunotu taisnīgumu un nodrošinātu ārstēšanas izdevumu, kas radušies noziedzīga nodarījuma rezultātā, segšanu, kompensētu darba spēju zudumu, kā arī personas nāves gadījumā nodrošinātu adekvātu atbalstu apgādājamiem, jānodrošina efektīva valsts kompensāciju saņemšanas sistēma.

Valsts kompensācijas pieprasījumu izskatīšana un lēmuma par valsts kompensācijas izmaksāšanu tiek nodrošināta iespējami īsākā laikā, tā nodrošinot efektīvu cietušā valsts kompensācijas pieprasījumu izskatīšanu.

Tā kā administrācijai uzticēto uzdevumu īstenošana ir atkarīga no sabiedrības informētības pakāpes, aktīvi jāveic informēšanas un izglītošanas pasākumi, tajā skaitā izglītojot pašvaldības, tiesībaizsardzības institūcijas un nevalstiskās organizācijas. Katrā reģiona pašvaldībā un tiesībaizsardzības institūcijā ir jābūt pieejamai veidlapai „Cietušā valsts kompensācijas pieprasījums” un aploksnei ar norādi „Atbilde apmaksāta”, kā arī informācijai par administrācijas sniegtajiem pakalpojumiem.

Administrācija pilnveidos sadarbības mehānismu ar citu Eiropas Savienības dalībvalstu kompetentajām iestādēm, lai nodrošinātu lēmumu par valsts kompensāciju pieņemšanu attiecībā uz valsts kompensācijas izmaksāšanu pārrobežu gadījumos.

2.2.4. Paredzami darbības rezultāti vidējam termiņam

Nr.p. k.	Darbība	Rezultatīvie rādītāji pa gadiem							
		2006*	2007 A	2008 A	2008 B	2009 A	2009 B	2010 A	2010 B
1.	Lēmumu par valsts kompensāciju (piešķiršanu vai atteikumu) skaits	57	140	1200	2700	2700	3500	3500	3500
2.	Personu, kuras saņēmušas valsts kompensāciju, skaits	49	247	125	2310	125	3000	125	3000
3.	Vidējais valsts kompensācijas apmērs uz 1 cietušo, Ls	360	405	435	870	870	1740	1740	1740

* - 2006. gada faktiskā izpilde

Lai nodrošinātu likumā „Par valsts kompensāciju cietušajiem” noteikto kompensācijas apmēru un perspektīvā taisnīgu un atbilstīgu kompensācijas mehānismu, nepieciešams papildus finansējums kompensāciju izmaksai cietušajiem.

2.2.5. Jaunās politikas iniciatīvas

Nr.p. k.	Jaunās politikas iniciatīva	Finansējums, tūkst. Ls			
		2007*	2008	2009	2010
1.	Valsts kompensācijās izmaksājamo līdzekļu apmērs (tūkst.Ls)	100	905	1910	1910
Atsauce uz valsts līmeņa un/ vai nozares politikas plānošanas dokumentiem un normatīvajiem aktiem: Likums „Par valsts kompensāciju cietušajiem”.					
Mērķis un galvenie plānotie pasākumi: - Cietušo aizsardzības institūta un taisnīguma atjaunošanas koncepta attīstība. - Attīstīt palīdzību vardarbīgos noziedzīgos nodarījumos cietušajiem.					
Atsauce uz programmas politikas rezultātu (PR) vai darbības rezultātu (DR), kura īstenošanu vecina jaunā politikas iniciatīva DR 1.-3.					
Sekas, ja finansējums netiks piešķirts: Kompensācijas mehānisms netiek attīstīts, tas nav taisnīgs un atbilstīgs.					
2.	Izveidot un uzturēt cietušo valsts kompensācijas reģistru (tūkst.Ls)	0	14	14	14
Atsauce uz valsts līmeņa un/ vai nozares politikas plānošanas dokumentiem un normatīvajiem aktiem: 1. MK 20.03.2007. noteikumi Nr. 197 „Valsts kompensācijas reģistra noteikumi”; 2. Likums „Par valsts kompensāciju cietušajiem”.					
Mērķis un galvenie plānotie pasākumi: - IS projektēšana, izstrāde un ieviešana (t.sk. sasaiste ar IEM veidojamo cietušo reģistru), lai nodrošinātu vienotu uzskaiti par valsts kompensācijas izmaksāšanu cietušajiem, atteikumiem to izmaksāt, kā arī ziņām par regresa prasībām, tādējādi garantējot tiesību normām atbilstošu līdzekļu, kas paredzēti valsts kompensācijām cietušajiem, apsaimniekošanu.					
Atsauce uz programmas politikas rezultātu (PR) vai darbības rezultātu (DR), kura īstenošanu vecina jaunā politikas iniciatīva DR 1.-3.					
Sekas, ja finansējums netiks piešķirts: Kompensācijas mehānisms netiek attīstīts, tas nav taisnīgs un atbilstīgs					

* - likumā „Par valsts budžetu 2007. gadam” piešķirtais finansējums

2.2.6. Izstrādājamo politikas dokumentu un tiesību aktu projekti

N.p.k.	Normatīvais akts	Gads	Rīcībpolitika
1.	Grozījumi Kriminālprocesa likumā	2007	Krimināltiesību
2.	Grozījumi likumā „Par valsts kompensāciju cietušajiem”	2008	Krimināltiesību

2.2.7. Programmas ieviešanas instrumenti un sistēma

Tiek veidots Valsts kompensācijas reģistrs, kurā tiks apkopoti dati par valsts kompensāciju izmaksāšanu cietušajiem, par atteikumiem to izmaksāt, kā arī ziņas par regresa prasībām.

Nepieciešama plašāka diskusija par valsts kompensācijas apmēra palielināšanu, ņemot vērā apstākli, ka valsts kompensācijas apmēram ir jābūt pietiekamam, lai cietušais varētu segt ārstēšanas izdevumus, kas radušies noziedzīga nodarījuma rezultātā, kompensētu darba spēju zudumu, kā arī personas nāves gadījumā nodrošinātu adekvātu atbalstu apgādājamiem. Valsts kompensācijas apmērs būtu pielāgojams citu Eiropas Savienības dalībvalstu noteiktajiem maksimālajiem kompensācijas apmēriem, tai skaitā arī kaimiņvalstu – Igaunijas un Lietuvas, jo Latvijā noteiktais valsts kompensācijas apmērs ir ievērojami zemāks un vērtējams kā nesamērīgs salīdzinājumā ar personai nodarīto kaitējumu.

Normatīvo aktu efektīvai piemērošanas mehānisma izveidei, proti, lai administrācijas pieņemtie lēmumi par valsts kompensāciju būtu balstīti uz precīzas tiesību normu ievērošanas pamata, tiks turpināts darbs pie priekšlikumu izstrādes grozījumu izdarīšanai vairākos tiesību aktos, kas palīdzēs novērst tiesību normu kolīzijas. Pašlaik tiek veikts darbs pie efektīva piedziņas mehānisma izveides, lai piedzītu izmaksātos valsts budžeta līdzekļu kompensācijās cietušajiem no noziedzīgā nodarījuma izdarītāja vai viņa līdzdalībnieka un cietušā, kas sniedzis nepatiesas ziņas, lai saņemtu valsts kompensāciju.

Tiek rīkoti informatīvi pasākumi par valsts kompensāciju cietušajiem. Informācija tiek sniegta proaktīvi, proti, tiek gatavoti informatīvie materiāli, tematiskie raksti par valsts kompensāciju cietušajiem un to saņemšanas kārtību. Administrācijas interneta mājas lapā tiek regulāri izvietota informācija par valsts kompensāciju cietušajiem, kā arī izdoti informatīvi bukleti.

Plānots izveidot efektīvu sadarbības mehānismu ar citu Eiropas Savienības dalībvalstu kompetentajām iestādēm, lai nodrošinātu lēmuma par valsts kompensāciju pieņemšanu iespējami īsākā laikā. Lai nodrošinātu likuma „Par valsts kompensāciju cietušajiem” noteikto attiecībā uz citā Eiropas Savienības dalībvalstī dzīvojošās personas pieprasījumu, kas var tikt iesniegts arī angļu valodā, izskatīšanu, administrācija paaugstina kvalitatīvo kapacitāti.

2.2.8. Budžeta programmas finansējums

(A variants)	2007. gadā piešķirtais finansējums (latos)	Grozījumos likumā „Par valsts budžetu 2007.gadam” paredzētais papildu finansējums (latos)
<i>Resursi izdevumu segšanai</i>	100 000	
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	100 000	
Vispārējā kārtībā sadalāmā dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	100 000	
<i>Izdevumi kopā</i>	100 000	
Uzturēšanas izdevumi	100 000	
Kārtējie izdevumi		
t.sk. atlīdzība		
no tā: atalgojums		
t.sk. preces un pakalpojumi		
Subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	100 000	
t.sk. sociālie pabalsti	100 000	
Kapitālie izdevumi	0	
Pamatkapitāla veidošana	0	

<i>Programmas amata vietu skaits</i>	0
--	---

(B variants)	2007	2008	2009	2010
Papildus nepieciešams, tūkstoši latu		919	1924	1924
Kopā, tūkstoši latu	100	1019	2024	2024

Juridiskās palīdzības
administrācijas direktors

J. Jansons

18.10.2007 16:58

8211

A.Valtere 6751274

astra.valtere@jpa.gov.lv

3.1 Jaunās politikas iniciatīvas prioritārā secībā

Nr.p.k.	Jaunās politikas iniciatīva	Rīcībpo- litika	Finansējums, tūkst. latu				
			2007. gadā piešķirtais finansējums	Grozījumos likumā „Par valsts budžetu 2007.gadam” paredzētais papildu finansējums	2008	2009	2010
1.	Palielināt juridiskās palīdzības sniedzēju taksēs valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sniegšanai	Tiesu sistēmas	331		1055	1055	1055
2.	Administratīvās kapacitātes stiprināšana	Tiesu sistēmas	203		30	35	40
3.	Palielināt valsts kompensācijās izmaksājamo līdzekļu apmēru	Krimināl- tiesību		0	905	1910	1910
4.	Izveidot un uzturēt cietušo valsts kompensācijas reģistru	Krimināl- tiesību	0		14	14	14

3.2. Izstrādājamo politikas dokumentu un normatīvo aktu projekti

Nr.	Pasākums	Gads	Rīcībpolitika
1.	Koncepcija par juridiskās palīdzības nodrošināšanas ekonomisko pamatojumu un pieejamību reģionos	2007	Tiesu sistēmas
2.	Grozījumi likumā „Par valsts kompensāciju cietušajiem”	2008	Krimināltiesību
3.	Grozījumi Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likumā	2007	Tiesu sistēmas
4.	Grozījumi Kriminālprocesa likumā	2007	Tiesu sistēmas
5.	Grozījumi Latvijas Republikas Advokatūras likumā	2007	Tiesu sistēmas

3.3. Juridiskās palīdzības administrācijas struktūras shēma (uz 01.08.2007.)

